

OTEVŘENÁ VĚDECKÁ DATA, JEJICH PRÁVNÍ ÚPRAVA A VÝZVY

Otevřená vědecká data jsou konceptem, který se postupně čím dál více dostává do povědomí širší odborné veřejnosti v souvislosti s oblastmi jako otevřený přístup k vědeckým publikacím (tzv. „open access“), nebo otevřená věda. Tento přehledový článek upozorňuje na aktuální legislativní vývoj zejména v oblasti evropského práva a zasazuje právní problematiku otevřených vědeckých dat do širšího kontextu informací veřejného sektoru. Ve své druhé části se článek dotýká vybraných právních a věcných problémů, které s poskytováním a opětovným užitím otevřených vědeckých dat souvisí a nabízí návrhy na jejich řešení.

OTEVŘENÁ DATA A OTEVŘENÁ VĚDECKÁ DATA

Vědeckými nebo výzkumnými daty se obecně myslí údaje, které jsou vytvářeny a používány v rámci vědecké praxe, tedy při testování hypotéz nebo pozorování experimentů. Jde například o různé statistiky, měření, výsledky pokusů, ale rovněž data získaná v humanitních odvětvích, jako výsledky nebo záznamy rozhovorů a dotazníkových šetření¹. Otevřenými vědeckými daty pak označujeme výzkumná data, která byla zveřejněna online tak, aby byla každému snadno přístupná bez právních nebo technických překážek a každý je mohl opětovně použít jakýmkoli způsobem a za jakýmkoli účelem. Obvyklým způsobem zveřejnění výzkumných dat jsou institucionální nebo oborové repozitáře a hlavním důvodem, proč jsou údaje z výzkumu zveřejňovány je zejména zajištění transparentnosti a ověřitelnosti výsledků vědecké činnosti, stejně jako usnadnění možnosti navázat na již vykonanou práci.

Kořeny otevřených vědeckých dat můžeme hledat ve dvou zdrojích. Prvním jsou otevřená data obecně, jako specifický, vysoce kvalitní způsob poskytování informací veřejného sektoru (dále rovněž jako „PSI“ z anglického „Public Sector Information“). Právní úprava PSI je rozkročena mezi dva základní účely. Prvním je zajištění přístupu k informacím, tedy projev základního politického práva na informace. To je nezbytné pro možnost být informován o veřejném dění a je nedílnou součástí práva na svobodu projevu². Tato rovina politického práva na informace má své prameny zejména v oblasti ústavního práva a mezinárodních smluv³ a řídí se obecným principem publicity veřejné správy, dle kterého nikdo nemusí prokazovat právní zájem pro to, aby mu byl přístup k informacím umožněn⁴. Právní úprava pak dopadá na široké spektrum informací⁵, které mají orgány veřejné správy a další veřejné instituce ve své moci a které používají pro svoji činnost. Společným jmenovatelem je zajištění veřejné kontroly a transpa-

rentnosti výkonu veřejné správy⁶. Druhým základním účelem právní úpravy PSI je účel ekonomický, který vyplývá z možnosti opětovného užití informací veřejného sektoru a který je rovněž předmětem zájmu evropské právní úpravy. Klasickým zhmotněním tohoto přístupu je výrok zakladatele Open Knowledge Foundation, Rufuse Pollocka, který tvrdil, že: „*Nejzajímavější způsob využití vašich dat vymyslí někdo jiný.*“⁷ Ekonomická hodnota PSI spočívá například v úspoře díky umožnění propojení dat, která by jinak byla vzhledem k různým původcům oddělená, nebo ve vytvoření ekonomických příležitostí vývojem nových aplikací a služeb. Otevřená data jsou pak nejvíce efektivním způsobem poskytování PSI, protože jsou zveřejněna online v otevřeném a strojově čitelném formátu, s minimálními právními překážkami a s takovými podmínkami užití, které nijak neomezují způsob a účel jejich dalšího využití. Když tedy hovoříme o otevřených datech, neřešíme otázku, jaké informace se poskytují, ale jakým způsobem se tak děje.

Druhým základním zdrojem pro otevřená vědecká data je prostor otevřené vědy, ve kterém se otevřená vědecká data nachází společně s otevřeným přístupem k vědeckým publikacím (tzv. „open access“) a otevřenou spoluprací (tzv. „open collaboration“)⁸. Ideovým základem tohoto přístupu je zejména fakt, že značné množství výzkumu probíhá na základě veřejné podpory a z toho důvodu by veřejnost měla mít možnost se s výsledky takto vedeného výzkumu snadno seznámit a dále s nimi pracovat. Ruku v ruce s tím jde kolaborativní prvek vědecké práce, kdy možnost vycházet z již objevených a získaných poznatků urychluje celospolečenský vědecký a technologický pokrok a zabraňuje nehospodárnému opětovnému „objevování Ameriky“⁹.

Právní úprava otevřených vědeckých dat tak vychází z obecných principů poskytování a opětovného užití PSI, protože ty zahrnují veškeré informace veřejného sektoru bez ohledu na jejich charakter nebo specifi-

kaci. Zároveň je ale nezbytné brát v potaz prostředí vědeckého výzkumu, jeho zvláštnosti a požadavky a jim konkrétní právní úpravu poskytování a opětovného užití otevřených vědeckých dat přizpůsobit. Cílem tohoto přehledového textu je představit aktuální evropskou právní úpravu otevřených vědeckých dat, upozornit na její výzvy a navrhnout možná řešení.

PRÁVNÍ ÚPRAVA OTEVŘENÝCH (VĚDECKÝCH) DAT
Základním dokumentem, který na úrovni evropského práva upravuje problematiku PSI je směrnice č. 2003/98/ES, o opakovaném použití informací veřejného sektoru (dále „PSI směrnice“), která prošla v roce 2013 novelou¹⁰. PSI směrnice se prakticky vůbec nedotýká aspektu přístupu k informacím, který zcela nechává na národní právní úpravě. Směrnice pouze zavedla obecný princip, dle kterého pokud už jsou informace podle národního práva poskytovány, má se tak dít co nejotevřeněji, protože díky tomu bude zajištěna efektivita následného užití těchto informací a podpořen vnitřní trh¹¹. Novela z roku 2013 pak tento princip dále posílila, když zavedla poměrně technické požadavky na kvalitu poskytovaných informací, jako je podpora poskytování informací v otevřeném a strojově čitelném formátu, případně akcent na vytváření a dodržování tzv. otevřených formálních norem, tedy technických specifikací popisujících způsob poskytování specifických typů informací¹². Byť se pojem otevřená data doposud ani v upravené PSI směrnici nevyskytoval, bylo zřejmé, že právě tímto směrem se právní úprava ubírá.

Tendence většího tlaku na otevřenost přístupu k informacím naznačená v novele PSI směrnice z roku 2013 pak byla dále potvrzena roku 2019, když byla přijatá směrnice EU č. 2019/1024, o otevřených datech a opakovaném použití informací veřejného sektoru (dále OD směrnice). Ta nabude účinnosti a nahradí PSI směrnici v červenci 2021, což je rovněž termín pro její implementaci členskými státy. OD směrnice dále prohlubuje akcent na poskytování informací veřejného sektoru v co nejotevřenější podobě a zavádí tři zásadní novinky. První z nich je rozšíření působnosti směrnice na veřejné podniky ve smyslu definice vycházející ze směrnice 2014/25/EU¹³, dle které jsou veřejnými podniky obchodní společnosti fakticky ovládané státem. Zejména v českém prostředí jde o velice zajímavou novinku, protože do této definice spadne řada strategických podniků, včetně např. společnosti ČEZ¹⁴. Druhá zásadní novinka pak spočívá v prolomení zásady, že evropská legislativa obecně nestanoví povinnost poskytovat informace. OD směrnice totiž počítá s konceptem tzv.

informací vysoké socioekonomické hodnoty¹⁵, které mají být povinně poskytovány jako otevřená data všemi státy EU. V současné době ještě není rozhodnuto, o které konkrétní informace půjde. Jisté je jen, že se bude jednat o informace spadající do kategorií vydefinovaných v příloze k OD směrnici, tedy např. informace o pozorování Země a životním prostředí, meteorologii, statistické údaje, nebo údaje o vlastnictví společností.

Třetí zásadní novinkou nové OD směrnice je výslovné zahrnutí vědeckých dat, nebo „údajů z výzkumu“ jak je směrnice nazývá, do jejího aplikačního rozsahu. Čl. 10 nechává velkou svobodu členským státům a stanoví jen, že mají podporovat „dostupnost údajů z výzkumu tím, že přijmou vnitrostátní politiky a příslušná opatření s cílem otevřeně zpřístupnit všechny údaje z výzkumu financovaného z veřejných prostředků („politiky otevřeného přístupu“) podle zásady „standardního zpřístupnění dokumentů ve formě otevřených dat“ a slučitelných se zásadami FAIR.“¹⁶ Finálním cílem právní úpravy tak má být zveřejňování všech údajů z výzkumu, který byl podpořen veřejnými prostředky, v podobě otevřených dat (tzv. „open data by default“). Argument pro takový postup je velmi podobný odůvodnění, proč by se měly zveřejňovat informace veřejného sektoru. Pakliže vědecká data vznikla z veřejných prostředků, měla by mít rovněž veřejnost možnost těžit takto nabyté znalosti. Stejný přístup je znatelný již v současné době v oblasti projektů řešených podle evropských výzev Horizon 2020. Požadavek na zveřejňování údajů z výzkumu je v jejich případě součástí smluv o poskytnutí podpory, s možností příjemce dotace takovou praxi odmítnout¹⁷.

Samozřejmě na druhou stranu platí nezbytnost ochrany oprávněných zájmů výzkumné instituce v pozici příjemce dotace, případně dalších zúčastněných stran. Jde například o problematiku duševního vlastnictví, ochranu osobních údajů a soukromí, bezpečnosti nebo prostě jen možnost provádět vědecký výzkum a fruktifikovat ho dle vlastní rozvahy. Tyto zájmy Čl. 10 OD směrnice zahrnuje, když uvádí, že při zavádění politik zpřístupňování údajů z výzkumu mají členské státy postupovat dle zásady „co nejotevřenější, uzavřené podle potřeby“. Díky tomu, že je směrnice natextovaná takto relativně měkce, dal Evropský zákonodárce členským státům k dispozici poměrně velký manévrovací prostor pro to, aby nastavily konkrétní pravidla podle národních specifik a požadavků. Je potom zcela na národních zákonodárcích, zda této flexibility vhodně využijí.

HLAVNÍ PRÁVNÍ VÝZVY PRO OTEVŘENÁ (VĚDECKÁ) DATA

OBECNÉ VÝZVY PRO OTEVŘENÁ DATA

Výzvy pro národní implementace otevřených vědeckých dat je možné rozdělit na dvě hlavní skupiny. První je oblast střetu poskytování informací s jinými chráněnými právy a zájmy, tedy oblast, která je důvěrně známá i obecné úpravě PSI. Pokud mají být otevřená (vědecká) data využívána efektivně, je nezbytné, aby byla zajištěna právní jistota jak na straně poskytovatele dat (tedy že je může poskytnout), tak na straně jejich příjemce (tedy že je může opětovně užít). Prvním takovým klasickým konfliktem práv je střet s ochranným režimem práva duševního vlastnictví, zejména pak s právem autorským. Jde o velmi tradiční problém, který byl již mnohokrát rozebrán¹⁸ a v kontextu tohoto textu je tak třeba upozornit jen na tři drobné ale zásadní skutečnosti. Za prvé, řada poskytovaných informací veřejného sektoru není z hlediska majetkoprávního chráněna žádným absolutním právem, protože jde pouze o prostá data¹⁹. S tím souvisí poznámka druhá. Pokud jsou poskytovány takto volná data, je vhodné upozornit na tento fakt příjemce dat prostřednictvím podmínek užití a zároveň taková data není možné licencovat, protože v jejich případě nejsou přítomná žádná práva, jejichž výkon by licence mohla umožnit²⁰. Do třetice je pak nutné upozornit na zajímavou výjimku, kterou přinesla OD směrnice²¹. Pokud jsou poskytované informace chráněny zvláštním právem pořizovatele databáze ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice 96/9/ES²², nesmí poskytovatel (který je zároveň oprávněnou osobou) toto své právo vykonávat tak, aby omezil další užití poskytovaných dat.

Druhým klasickým konfliktem práv je střet s režimem právní úpravy ochrany osobních údajů²³. Zde je třeba zdůraznit, že pokud mají být poskytovány informace mající charakter osobních údajů jako otevřená data, musí se tak dít plně v souladu s právním rámcem, který stanoví Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (nařízení EU č. 2016/679, dále „GDPR“). Jak poskytovatel, tak příjemce dat se dostávají do pozice správce osobních údajů a musí tak plnit všechny povinnosti, které jim z GDPR vyplývají. Za všechny je možné zmínit limitaci v podobě nutnosti mít pro zpracování použitelný právní titul ve smyslu čl. 6 odst. 1 GDPR. Na straně poskytovatele bude takovým možným právním titulem zřejmě jen plnění právní povinnosti nebo úkolu ve veřejném zájmu (tedy povinnost poskytovat informace mající charakter osobních údajů způsobem v kvalitě otevřených dat)²⁴, protože jen těžko je možné si představit jiný z právních titulů přítomných v čl.

6. Z uvedeného například vyplývá, že pokud zákon výslovně nestanoví povinnost poskytovat údaje z výzkumu obsahující osobní údaje jako otevřená data, bude taková praxe v rozporu s GDPR. Na straně příjemce pak bude použitelným právním titulem pouze oprávněný zájem správce údajů ve smyslu čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR, a to pouze tehdy, pokud tento oprávněný zájem nebude překonán zájmy a právy subjektu údajů. Neplatí totiž, že by jednou oprávněně zveřejněné údaje bylo možné volně bez dalšího užívat²⁵. Byť se oblast ochrany osobních údajů nebude příliš dotýkat oblasti zveřejňovaných vědeckých dat, při aplikaci nové OD směrnice se projeví zejména v kontextu možné povinné publikace údajů z registrů obchodních společností. Pro účelnou práci s těmito údaji je třeba mít rámec ochrany osobních údajů na paměti.

VÝZVY PRO PRÁVNÍ ÚPRAVU OTEVŘENÝCH VĚDECKÝCH DAT

Výše uvedené překážky pro poskytování a opětovné užití dat jsou společné jak obecné oblasti PSI, tak zejména zvláštnímu výseku v podobě vědeckých dat. Zde však navíc narážíme na specifické výzvy související s plánovanou implementací nové OD směrnice, které vycházejí ze zvláštního charakteru ekosystému vědeckého prostředí a snah o zavedení principů otevřené vědy.²⁶

Na první pohled by se mechanická minimalistická implementace v podobě pouhého „překlopení“ čl. 10 do národní právní úpravy mohla zdát být relativně snadnou a elegantní cestou s maximální účinností v podobě naplnění cílů směrnice. Taková povinnost by mohla být formulována například jako určení, že s výhradou uvedených výjimek musí všichni příjemci veřejné podpory zveřejňovat svá výzkumná data jako otevřená data. Zásadní problém však nastává při pohledu na dopady takové regulace na vědecké prostředí. Bez předchozí postupné přípravy by taková povinnost znamenala vznik nových zcela nepřiměřených nákladů na straně výzkumných institucí, které by byly efektivní překážkou pro její plnění. Vedle obav ekonomických jsou druhým obvyklým zdrojem strachu vědecké komunity v kontextu otevřené vědy, a tedy důvodem odmítání zavádění praktik jako open access nebo otevřených vědeckých dat, obavy o nepřiměřenou ztrátu kontroly nad myšlenkami a objevy, které výzkum přinesl. Toto jsou základní problémy, které musí být reflektovány, pokud má být právní úprava podporující zveřejňování otevřených vědeckých dat úspěšná, a nemá jít jen o „čárku“, kterou se vykáže, že členský stát splnil své povinnosti vyplývající z primárních smluv EU.

Zákonodárce musí hledat způsoby, kterými plnění povinnosti publikovat otevřená vědecká data co nejlépe usnadní, například tím, že nebude vytvářet nové byrokratické postupy a způsoby publikace, ale umožní využití již existujících institucionálních a oborových repositářů a infrastruktur. Druhou možností může například být nabídnutí národního datového cloudu, který dá stát svým vědcům k dispozici pro ukládání otevřených vědeckých dat. V případě druhého okruhu obav musí být právní úprava natolik flexibilní, aby umožnila odůvodněný přiměřený odklad publikace dat do doby, než jejich zveřejnění nebude představovat ohrožení oprávněných zájmů dané výzkumné instituce a konkrétních vědců.

Implementace čl. 10 OD směrnice musí zohlednit výše uvedené obavy a aktuální stav a praxi zveřejňování vědeckých dat v daném členském státě, jinak nemůže být úspěšná. V případě, že v členském státě doposud žádná centralizovaná praxe zveřejňování vědeckých dat neexistuje, jeví se jako vhodný postup začít od snadno dosažitelných cílů, tedy toho tzv. nízko visícího ovoce, než se pokoušet o založení obecné plošné povinnosti poskytovat otevřená vědecká data, která by byla širokou vědeckou komunitou odmítnuta. Příkladem takového postupu může být posílení prvního z principů FAIR, tedy dohledatelnosti dat. Prvním nezbytným krokem je založení takové praxe, která vědecké instituci umožní mít dobrý přehled o vědeckých datech, se kterými pracuje. Toho je možné dosáhnout systematickým vedením záznamů o údajích z výzkumu, které jsou známé rovněž jako „*data management plans*“, což je praxe, kterou se rovněž můžeme inspirovat z grantových výzev Horizon 2020. *Data management plan* je nástrojem, který popisuje celý životní cyklus dat od jejich vzniku, až po jejich archivaci.

Samotné lepší dohledatelnosti vědeckých dat je možné dosáhnout například zavedením povinnosti zveřejňovat na centrálním místě (registru) metadata vztahující se k vědeckým údajům, pomocí kterých bude možné zjistit, jaké údaje vlastně existují, jakých oblastí se týkají a dále v nich vyhledávat. Rozšiřování údajů pak může být postaveno na principu žádosti. Zájemce o vědecká data zjistí v registru, ve kterém jsou vedena metadata, že daná instituce vyprodukovala údaje, které ho zajímají a osloví danou instituci ze žádosti o jejich poskytnutí. V takovém případě má instituce povinnost požadovaná data poskytnout, ledaže by bylo možné aplikovat některou z výjimek, které chrání její oprávněné zájmy, nebo zájmy třetích osob. Vždy však platí, že pokud jsou data poskytována, musí být v otevřeném a strojově čitelném formátu a musí se tak dít za podmínek, které jsou objektivní, přiměřené,

nevyklučné, nediskriminační a neomezují způsob ani účel následného využití poskytovaných dat. Hlavní výhodou takto navrhovaného přístupu je, že jsou publikována jen data, o které je opravdu projevený zájem, čímž jsou limitovány náklady nutně vznikající při plošné povinnosti poskytovat otevřená vědecká data. Zároveň s tím jsou však naplněny požadavky vyplývající z textu OD směrnice.

Závěrem je nutné připomenout, že naprosto klíčovou součástí úspěšné implementace čl. 10 OD směrnice a zavedení politik otevřeného přístupu k vědeckým datům je otevřená komunikace s výzkumnými institucemi a samotnými výzkumníky. Ti by měli myšlenku otevřených vědeckých dat vzít za svou a vidět v ní přidanou hodnotu, například právě v podobě usnadnění možnosti interdisciplinárního výzkumu nebo navázání na předchozí práci kolegů. Ostatně, ve vědě více než kdekoli jinde platí, že stojíme na ramenou velikánů, kteří zde byli před námi. Podpora sdílení vědeckých dat a informací společnému růstu pomáhá.

ZÁVĚREM

Otevřená vědecká data představují aktuální výzvu pro zákonodárce členských států EU, protože termín povinné implementace nové OD směrnice se neúprosně blíží. Je přitom zcela zásadní neomezit se na formalistické naplnění požadavků směrnice. Pokud má právní úprava splnit svůj účel, kterým je podpora otevřené vědy, musí být připravena kvalitně a promyšleně. Před zákonodárci tak leží poměrně nesnadný úkol, který navíc není možné příliš standardizovat napříč Unií, vzhledem k různé výchozí pozici praxe poskytování otevřených vědeckých dat v různých členských státech a vzhledem k rozdílným zvyklostem vědecké práce a způsobům právní úpravy podpory vědy a výzkumu. Na vyhodnocení, zda byli zákonodárci ve svém úkolu úspěšní, budeme muset počkat několik let po účinnosti nových předpisů, aby se změny stihly dostatečně projevit v praxi. Ostatně, hodnocení výsledků dopadů OD směrnice Komise je naplánované nejdříve na léto 2025. V mezičase se však můžeme, a měli bychom, snažit o udržení aktivní debaty o smysluplnosti a provedení principů otevřené vědy v rámci široké akademické a vědecké komunity.

Poznámky:

¹ Srovnej např. Koltay, T. Quality of Open Research Data: Values, Convergences and Governance. *Information*. 2020, č. 4.

² Viz k tomu např. Wagnerová, E. Čl. 17. In: Wagnerová, E. et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wol-

ters Kluwer, 2012, s. 436 – 437.

³ Jde zejména o čl. 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod z listopadu roku 1950, ve které právo na informace nalezneme jako součást práva na svobodu projevu. Relativní novinkou je Úmluva Rady Evropy o přístupu k úředním dokumentům (CETS č. 205; Tromsø, 18. června 2009), která specificky upravuje právo na přístup k informacím, a kterou zatím ratifikovalo bohužel jen velmi málo států.

⁴ Srovnej např. Korbelt, F. *Svobodný přístup k informacím podle zákona č. 106/1999 Sb. – vybrané problémy*. 2005, Disertační práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, s. 112.

⁵ Ačkoli je možné upozornit na zásadní konceptuální rozdíl mezi pojmy data a informace (viz např. Floridi, L. *Information: a very short introduction*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2010.), je třeba předeslat, že zákonodárce tento rozdíl spíše obecně úspěšně pomíjí a s uvedenými pojmy nakládá velice volně (více viz např. Polčák, R. Práva k datům spravovaným veřejnými knihovnami ve světle změn informačního zákona. *Knihovna*. 2016, č. 1, s. 61.). Vzhledem k tomu jsou i v kontextu tohoto příspěvku pojmy užívány v zásadě zaměnitelně, není-li řečeno jinak.

⁶ Viz Safarov, I., Meijer, A., Grimmelikhuijsen, S. Utilization of open government data: A systematic literature review of types, conditions, effects and users. *Information Polity: The International Journal of Government & Democracy in the Information Age*. 2017, č. 1.; Ruijter, E., Grimmelikhuijsen, S., Meijer, A. Open data for democracy: Developing a theoretical framework for open data use. *Government Information Quarterly*. 2017, č. 1.

⁷ Citováno dle Boček, J., Mráček, J., Mynarz, J. *Otevřená data: Příležitost pro Českou republiku*. Praha: Nadace Open Society Fund Praha, 2012, s. 4.

⁸ Srovnej Open Science Monitor, Updated Methodological Note [online]. 2019, s. 4.

⁹ Srovnej Marek, J. *Otevřená data v akademické praxi*. 2019, Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

¹⁰ Jednalo se o směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2013/37/EU.

¹¹ Viz Polčák, R. Structure and Proportionality of Fundamental Rights in PSI Re-use. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2013, č. 3, s. 383.

¹² Jako příklad z českého prostředí je možné uvést standardizovaný popis datové struktury vydaný ministerstvem vnitra, kterou mají dodržovat povinné subjekty při online publikaci úředních desek. K otevřeným formálním normám více viz např. Jírovec T. § 3 odst. 9. In: Furek, A., Rothanzl, L., Jírovec, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím: Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 203 – 205.

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími

v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES.

¹⁴ Srovnej čl. 2 odst. 3 směrnice EU č. 2019/1024.

¹⁵ Vedle ekonomické hodnoty opětovného užití totiž můžeme hovořit o hodnotě společenské spočívající například ve větším zapojení občanů do veřejného dění v podobě plánování politik ovlivňujících ekonomický růst, vzdělání, ochranu přírody, bezpečnost a další oblasti veřejného života. Srov. Ruijter, E. H. J. M., Martinius, E. Researching the democratic impact of open government data: A systematic literature review. *Information Polity: The International Journal of Government & Democracy in the Information Age*. 2017, č. 4.

¹⁶ Zkratka FAIR označuje zásady otevřeného přístupu k informacím, které mají být dohledatelné, dostupné, propojitelné a opětovně použitelné („findable, accessible, interoperable and reusable“). Srovnej Wilkinson, M. D. et al. The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. *Scientific Data*. 2016, č. 1.

¹⁷ Srovnej například čl. 29 odst. 3 H2020 Programme AGA – Annotated Model Grant Agreement Version 5.2 ze dne 26. 6. 2019 [online]. S. 246 a následující.

¹⁸ Namátkou např. viz Sappa, C. et al. Legal Aspects of Public Sector Information: Best Practices in Intellectual Property. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2014, č. 2.; Myška, M. *Veřejné licence*. Brno: Masarykova univerzita, 2014.; Khayyat, M., Bannister, F. Open data licensing: More than meets the eye. *Information Polity: The International Journal of Government & Democracy in the Information Age*. 2015, č. 4.

¹⁹ Viz Telec, I. Informace o veřejném sektoru, prostorová data a vzory licenční smlouvy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 20.; Polčák, R. Informace a data v právu. *Revue pro právo a technologie*. 2016, č. 13.; Koščík M. Výzkumná data ve světle absolutních majetkových práv. In: Koščík, M. et al. *Výzkumná data a výzkumné databáze. Právní rámec zpracování a sdílení vědeckých poznatků*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 25–30

²⁰ Podrobný návod na zpracování podmínek užití viz Stanovení podmínek užití otevřených dat. *Otevřená data* [online].

²¹ Viz čl. 1 odst. 6 směrnice č. 2019/1024.

²² Více k tomuto právu např. viz Hugenholtz, P. B. Directive 96/9/EC. In: Dreier, T., Hugenholtz, P. B. (eds). *Concise European copyright law*. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2016. <https://media.wolterskluwer.com/pdfs/SampleChaptersPDF/6651.pdf>

²³ K tématu např. viz Borgesius, F. Z. Open Data, Privacy, and Fair Information Principles: Towards a Balancing Framework. *Berkeley Technology Law Journal*. 2015, č. 3.

²⁴ Aplikovatelným ustanovením by pak byl čl. 6 odst. 1 písm. c) a e) GDPR.

²⁵ Nonnemann, F. Zpracování veřejně dostupných osobních

údajů a GDPR. *Právní rozhledy*. 2018, č. 5.

²⁶ Za validaci myšlenek v této části a podnětnou diskuzi srdečně děkuji kolegovi Jiřímu Markovi z Masarykovy Univerzity.

Použité zdroje

Boček, J., Mráček, J., Mynarz, J. *Otevřená data: Příležitost pro Českou republiku*. Praha: Nadace Open Society Fund Praha, 2012.

Borgesius, F. Z. Open Data, Privacy, and Fair Information Principles: Towards a Balancing Framework. *Berkeley Technology Law Journal*. 2015, č. 3, s. 2073 – 2131.

Floridi, L. *Information: a very short introduction*. Oxford ; New York: Oxford University Press, 2010. Very short introductions 225.

Furek, A., Rothanzl, L., Jírovec, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím: Komentář*. Beckova edice komentované zákony. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016.

Hugenholtz, P. B. Directive 96/9/EC. In: Dreier, T., Hugenholtz, P. B. (eds). *Concise European copyright law*. Second edition. vyd. Alphen aan den Rijn, The Netherlands: Kluwer Law International, 2016, s. 379 – 420. <https://media.wolterskluwer.com/pdfs/SampleChaptersPDF/6651.pdf>

Khayyat, M., Bannister, F. Open data licensing: More than meets the eye. *Information Polity: The International Journal of Government & Democracy in the Information Age*. 2015, č. 4, s. 231 – 252.

Koltay, T. Quality of Open Research Data: Values, Convergences and Governance. *Information*. 2020, č. 4, s. 175 – 190.

Korbel, F. *Svobodný přístup k informacím podle zákona č. 106/1999 Sb. – vybrané problémy*. 2005, Disertační práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

Koščík, M. et al. *Výzkumná data a výzkumné databáze. Právní rámec zpracování a sdílení vědeckých poznatků*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018.

Marek, J. *Otevřená data v akademické praxi*. 2019, Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

Myška, M. *Veřejné licence*. Edice Scientia. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity svazek č. 497.

Nonnemann, F. Zpracování veřejně dostupných osobních údajů a GDPR. *Právní rozhledy*. 2018, č. 5, s. 167 – 172.

Polčák, R. Informace a data v právu. *Revue pro právo a technologie*. 2016, č. 13, s. 67 – 91.

Polčák, R. Práva k datům spravovaným veřejnými knihovnami ve světle změn informačního zákona. *Knihovna*. 2016, č. 1, s. 61 – 73.

Polčák, R. Structure and Proportionality of Fundamental Ri-

ghts in PSI Re-use. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2013, č. 3, s. 381 – 400.

Ruijter, E., Grimmelikhuijsen, S., Meijer, A. Open data for democracy: Developing a theoretical framework for open data use. *Government Information Quarterly*. 2017, č. 1, s. 45 – 52.

Ruijter, E. H. J. M., Martinius, E. Researching the democratic impact of open government data: A systematic literature review. *Information Polity: The International Journal of Government & Democracy in the Information Age*. 2017, č. 4, s. 233 – 250.

Safarov, I., Meijer, A., Grimmelikhuijsen, S. Utilization of open government data: A systematic literature review of types, conditions, effects and users. *Information Polity: The International Journal of Government & Democracy in the Information Age*. 2017, č. 1, s. 1 – 24.

Sappa, C. et al. Legal Aspects of Public Sector Information: Best Practices in Intellectual Property. *Masaryk University Journal of Law and Technology*. 2014, č. 2, s. 233 – 249.

Telec, I. Informace o veřejném sektoru, prostorová data a vzory licenční smlouvy. *Právní rozhledy*. 2014, č. 20, s. 706 – 711.

Wagnerová, E. et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012.

Wilkinson, M. D. et al. The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. *Scientific Data*. 2016, č. 1, s. 1 – 9.

H2020 Programme AGA – Annotated Model Grant Agreement. Version 5.2. [online, vid. 15. 5. 2020]. 26. 6. 2019, 154 s. Dostupné z: https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/mga/gga/h2020-mga-gga-mono_en.pdf.

Open Science Monitor, Updated Methodological Note [online, vid. 15. 5. 2020]. 2019, 25 s. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/knowledge_publications_tools_and_data/documents/open_science_monitor_methodological_note_april_2019.pdf

Stanovení podmínek užití otevřených dat. *Otevřená data* [online, vid. 15. 5. 2020]. Dostupné z: <https://opendata.gov.cz/cinnost:stanoveni-podminek-uziti>.

JUDr. MgA. Jakub Míšek, Ph.D

jakub.misek@law.muni.cz

(Ústav práva a technologií, Právnická fakulta, Masarykova univerzita)

(článek bol recenzovaný)